

O DESETI LETECH VZESTUPU

KABÁT KABÁT

Když se bubeník teplického Kabátu, Hurvajs, pozorně rozhlížel po reklamních billboardech a možná tak trochu přemýšlel o tom, jak se na nich bude vyjímat jeho obličej z chystané nové desky (to mu ale podsouvám, abych dosáhl pointy), zarazil jej všudypřítomný slogan Go Ježíška Go, kterým společnost Eurotel lynčovala všechny, kteří se nezařadili mezi moderní lidstvo a nepořídili si dosud mobilní telefon, pokud možno eurotelové. Hurvajs zřejmě zakýval hlavou, jako to udělali policisté, duchovní a kapři v povedené televizní reklamě, a svítl mu nápad. Nové album jeho mateřské kapely, které vznikalo přesto, že se všeobecně očekávala kompilace největších hitů, budiž odpovědí eurotelové reklamě. Namísto Ježíška, jehož bylo v posledních týdnech všude nechutně dost (nevím ale, jestli si to myslí i Hurvajs) dostane prostor 'ten dole'. Satanáš. Nápad pojmenovat poslední album *Go Satane Go* přišel od bubeníka Hurvajse. Stačí se přece kolem sebe pozorně dívat.

Go Satane Go je dílo, které bude jistojistě mnohem více diskutované než předešlá alba Kabátu. Osobně se domnívám, že se o jeho kvalitách a přesvědčivosti budou fanoušci přit stejně, jako se přeli v případě *Země plná Trpaslíků* v roce 1995. Ani tehdy na kolekci nebylo tolik tutovek na první poslech, jak jsme tomu byli od Kabátu navykli. Těsně po prosincovém vydání nového počínu jsem se setkal s naprosto rozdílnými názory. Na jedné straně vědovalo ono zlověstné 'nic moc' (podotýkám, že ten názor vyslovovalo zvláště žen-

ské spektrum příznivců), na straně druhé se blýskalo s 'co děláte, vždyť jsou na ty desce dobry písničky'. Tam vládli muži, kteří se buď již dávno spokojili s tím, že Kabát pozbývá strojené tvrdosti a nahrazuje ji přirozenou živelností, anebo se stali příznivci formace až tehdy, když se definitivně zbavila nutnosti probíjet se k posluchači skrze vulgarismy.

SATAN PŘICHÁZÍ

Poslední album je ovšem z jedné strany v diskografii Kabátu zcela dokonalé. Skupina se na něm prodrala ke zvuku, za který by se nemusely stydět ani spolky z oblasti na západ od Rozvadova. Přestože Milan Špalek zve v nejchytlavější skladbě počínu spíše na sever (ta písnička se jmenuje *Na sever* a má nejzdařilejší text ze všech), Kabát polehouchou a zcela nevědomě kráčí mezi formace, které by si vymýtlí místo v leckteré německé aréně. Technická dotaženost snímku umožnila vedle sebe postavit jak dětský sbor *Ventilky* v úvodní *Sníh padá snih* (Kabát s ním spolupracoval již na minulém desce), tak samotného Satanáše v *Go Satane Go*, Milana Špalka v tradiční baladě stárnoucího milovníka, *Ohrožený druh*, i country nápěv v závěrečné *Rio Grande (Ta co tančí s vlkem)*. Nejsem si ale jist, jestli právě závěrečná skladba je ona 'legráčka', o které Špalek mluvil při křtu – nekřtu na začátku listopadu v pražském Futuru, kdy se ještě nevědělo, jak vlastně album v závěrečné podobě dopadne. Spíše se přikláním k názoru, že Kabátu prostě country hudba imponuje, a proto se rozhodl zcela svobodně a bez tlaku kohokoliv vlípnout jednu takto laděnou kompozici na novinku.

Přes všechny klady kolekce je ovšem neoddiskutovatelný fakt, že je z ní patrná úspěšnost, kterou lze předpokládat s vědomím, že měsíc před vydáním nebyly k dispozici všechny texty a nebylo ani jasné, zda přinese tradiční odlehčení či nikoliv. Špalek hovořil o tom, že některé texty rád zadá svým přátelům a spolupracovníkům. Nejčastěji se skloňovalo jméno Tomáše Hajičky z Krucipůsky, který se

jíž v minulosti podepsal pod taškařici *Boogie českého šífaře* (album *Čert na koze jel*) či *Mám obě ruce levý* z předešlého *MegaHu*. Nakonec z toho sešlo a nevím, do jaké míry hrála roli skutečnost, že Špalek ztratil na Hajičku telefon. Všechny texty na albu nachystal sám a ukázalo se, že přes přirozený vtip, šarm a schopnost lehce se vykroutit z mnohdy nepřijemné nutnosti zřymovat kvůli zpěvové lince ten či onen moment díla, přece jenom posunul latku své dosavadní práce o kousek níž. V jeho slovech postrádám více tradičního vtipu a pointu, kterou leckde prostě nejsem schopen objevit. Kvituji ale s povděkem, že už na několika předešlých počínech Špalek ustoupil od laciných vulgarismů a zaměřil se při chytání ryb více na příběh či vtip. Tráduje se totiž, že Milan Špalek je vášnivý rybář a většinu textů vymyslí u rybníka. Navíc na *Go Satane Go* vulgarismy nejsou. Když už je na ně citit náběh, jsou utáty – jako v případě konce úvodní *Sníh padá snih*, kde kdosi deklamuje 'Ach, milé děti, já mám vás tůze rád. Poslední dobou mě začínáte...'. Nevyřčeno.

Špalek je vůbec neodmyslitelná osobnost. *Go Satane Go* je nejenom jeho práci coby textaře a tedy ideologa. Pod tři skladby se podepsal i jako autor či spoluautor hudby. Fušuje do řemesla kytarovému dvojbloku Tomáš Krulich – Ota Vaňa, který si tvorbu hudebních nápadů v kapele přivlastnil a projevil se i na posledním počínu. Z jejich postupů je patrné, která oba respektují blues a úderný kytarový riff. Jím začíná drtivá většina písní na desce. Zatímco Krulich je nekompromisně úderný a riffově jednoznačný, upřednostňuje čitelnost skladby hned od začátku. Vaňa se na novince dobral i několika pozvolnějších poloh. Podepsán je pod úvodní koledou *Sníh padá snih*, coby spoluautor pod volně plynoucí a hitem 'páchnoucí' *Na sever* a také pod sentimentálním *Ohroženým druhem*, ve kterém se pěvecky rozněžil Milan Špalek stejně, jako v minulosti v příjemné *Baladě o spínavých fusekch* (*Čert na koze jel*). Osobně považuji *Ohrožený druh* za pokračování zmíněné balady a nedivil bych se, kdyby se na *Go Satane Go* objevila pod názvem *Balada*

www.kabat-fans.cz

Kabát 2000. Zleva Tomáš Krulich (g.), Milan Špalek (bg.), Joset Vojtek (voc.), Hurvajs (dr.) a Ota Vaňa (g.) / Foto: Monitor-EMI

o špinavejch fuseklich II. Považte – "Na skále stojím jako blázen v teplém dešti/A chtěl bych zpátky všechny rány co jsem dal/Málo se bojím, stačí krok a můžu letět!Někam pryč a ještě kus dál..." (Ohroženéj druh) a "Je ráno musím jít a její oči vlaky jsou/mý pravdě nevěří, protože jí všichni lžou/lehám si pod obraz a někdy se tam cejtím sám/sou na něm havrani, co letěj asi někým dál..." (Balada o špinavejch fuseklich). Jako by jeden text navazoval na druhý. Vzpomeňte si na příběh *Balady o špinavejch fuseklich*.

Stejně jako na předešlém dílku **MegaHu**, i na tomto hostuje cellista Olin Nejezchleba. Jeho nástroj zní v lechtivé vzrušující *Na sever*, zřejmě jediné skladbě, kterou si lze na počínu oblíbit na první poslech. To u **Kabát** není zvykem. Bývalo jich na deskách více, legendární **Děvky ty to znaj** byly hitové od začátku do konce. A působilo to i na muzikanty. Po recenzi na **MegaHu** mi trochu poškorpený Aleš Brichta sdělil, že na té desce je podle jeho názoru mnohem více tůvek, než jsem byl s to vystopovat. Možná měl pravdu. Mimo chodem, největší spor jsme vedli o skladbě **Bruce Willis**. Brichta ji považoval za jednu z nejpovednějších a v ohledu divácké akceptace nejjasnějších. Pro mě byla snadno uchopitelná od prvních chvil, aby šla pořádně dolů s jednoduchým refrémem. Hitem se ale stala, když už ji hodnotíme podle toho. Pamatuji si, jak ji předloni v listopadu poslal z počítače pražského zimního stadionu Štvanice zpěvák Josef Vojtek sobě objevené Sabíně Laurinové. Potěšilo mě, když jsem ty dva nedávno viděl stále spolu. Třeba za to ten **Bruce Willis** může.

A ještě jeden postřeh. Na albu **MegaHu** byly tři skladby, které začínaly prakticky totožnou bicí linií (*Saman, Čahaň s Rylou, Prdel vody*). Na novince, nepočítáme-li hajtku v *Rodinným tanku* a *Ber*, není jediná. Kapela se od jasného úrazu na rytmus odebrala ke vzpomínanému kytarovému riffu. I v tom je maličká změna, která na první poslech není evidentní. K tomu se ještě **Kabát** snaží nepakovat, byť jsme se s Tomášem Krulichem vloni shodli, že to není vůbec jednoduché. Místo, kam se kapela po letech dostala, je jasně vymezeno. A **Kabát** ví, co na tom místě hledá.

SPROSTÁCI

Cesta **Kabátu** ke slávě a výsadnímu postavení ve stáji vybitravé vydavatelské společnosti Monitor-EMI nebyla ani trochu přímočará. Tepličti v žádném případě nevypadli z vymyšleného pochoubí jako rychlokvaška. S místními tepličkými úřady, které je skutečně neměly v lásce, bojovali od čtyřiaosmdesátého roku. Tenkrát na kaře táhli razantní thrash metal tak, jak to dělaly americké party z Bay Area. Když se v pětáosmdesátém roce tehdejší Vojevské správy rozhodly povolát většinu **Kabátu** do zeleného (předesílám, že před revolucí byla vojenská služba povinná a neexistovalo tolik možností, jak se jí vyhnout), úřady si oddechly. Tři roky neexistence prožily v klidu a míru, ovšem v osmaosmdesátém k nim **Kabát** opět přibyl a zlobil stejně jako předtím. Není nutno kapelé nasazovat přívlastek revolucní. Jej neposlušnost spočívala v neobvyklém životním stylu, který definoval thrash metal. Měli dlouhé vlasy, měli spoustu přátel a často měnili obsazení.

Když se 1. května 1988 nový **Kabát** (který od té doby funguje v nezměněné sestavě) sešel, aby s vážnou tváří promyslel, kudy se bude nadále ubírat, bylo evidentní, že thrashmetalová škatulka je mu málo. Svůj styl pojmenoval "českej hašiš říznutej severočeský rock'n'rollem" a snažil se zpřehlednit agresivitu, kterou původní thrash podával. Dělo se to přece i v Americe a revoluce mu umožnila bezprostřední možnost srovnání. První albové počiny, tedy sampler **Rockmapa II** a **Ultrametal** (oba 1990), ještě nabývaly zbytky thrashující kapely, která byla v přerodu. Druhý jmenovaný výběr vyšel u mladé společnosti Monitor (tehdy ještě nikoliv EMI), kde se dvě skladby natolik líbily, že kapela byla nabídnuta nahrávka smlouva. Možná tehdy někdo tušil, že se spojují dva na naše poměry giganti.

Debut **Má jí motorovou** (skutečně je název na albu vepsán s pravopisnou chybou) přinesl směsku hašiše, thrashe a severočeského rock'n'rollu, ovšem zároveň nezapomenutelné hitůvky *Máš to už za sebou, Dr. Bambus* či *Sex, drogy rock'n'roll*, ve kterých se textař Špalek vyřádil ve výkřících rozčileného mladého muže, pro něhož je nejkratší cestou od plíc pojmenovaný orgán či problém. Na debutu se textově "přizívoval" i Josef Vojtek, konkrétně coby spoluautor *A šel...* a autor kultovního *Pašika*, který se postupně od tvrdé thrashující polohy dostane do pozice lidové veselice. **Má jí motorovou** byl znamenitý start, skrz který dostal **Kabát** prostor pro další kroky. Nezapomeněme ale, že především mezi intelektuálně zaměřenými hudebními žurnalisty nabral tolik ne-

Kabát v roce 1994 / Foto: Dimitrij Karapetkov

přátel, že s jejich neochotou přijmout následující změny ve filosofii i tvorbě kapely zápolí dodnes. Pro mnohé je jméno **Kabát** noční můrou a připouštím, že to nesvědčí o kreativité řemesla, jež kreativní být musí. V téhle zemi ovšem nejenom v muzice platí, že jak se zapíšeš poprvé, takový budeš. Osobně – a to odbočuji – se dodnes nemohu zbavit nálepky metalového novináře, která byla aktuální snad do dvaadvadesátého roku, kdy jsem byl na tento rank v **Rock & Popu** sám. Vzpomínám si, jak se i tam **Kabát** přetěžko prosazoval.

Kabát se přitom posluchačům líbil a J.A.R. s ním pro své album **Frtka** udělal skladbu *Čert včera vyletěl* (1992). Překvapil i Monitor, když vydal kolekci *Živě!*, pořízenou během koncertů v Třebíči a Brně v roce 1992. Nemá kvalitní zvuk, za některé řeči zpěvák Vojtek se dodnes stydím, nicméně na kolekci jsou vedle skladeb z první desky jinde nevydaná díla – *Onanie, Chlap co řval, Přátelé stárnou, Zase jsem na mol, V útulcích pro ztracený a Rumověj rock'n'roll*. Přes mírnou kvalitu zvuku jde o oficiálně vydané rarity. K těm jistě patří i dvě skladby, kultovní *Žízeň* a *Už jsou zase na koni*, které se ve studiové verzi objevily na přelomovém dílku **Děvky ty to znaj** ze třidevadesátého roku.

Jeli jsme právě s několika lidmi vozem do Ostravy na koncert Iron Maiden, když jsme poslouchali promo nahrávku, kterou nám na Monitoru předělili. Namísto plánovaného následku "jela" novinka dokola až do severomoravské metropole. Byla natlakovaná ve všech ohledech. Měla na svou dobu revoluční zvuk a vévodily jí takové skladby, jakými byly a dodnes jsou *Opilci v dějích, Děvky ty to znaj, Pivmec, Žízeň* či závěrečná hříčka *Moderní děvče*. Obal i přetisk cédečka pro kapelu vykreslil bývalý reprezentační saňkař, nyní kreslí Petr Urban, a postavička *Pivmce, Urbano* va obilbená a převelice pivní, dostala hymnu v podobě eponymní skladby. Hymnu ale dostaly i další oblasti, neboť hovoříme-li v souvislosti s kapelou o hitech, pak jich na druhé studiové desce byla přehřel. Mimo chodem, dodnes se na koncertech písně z té doby hrají, *Žízeň* je dokonce povinná. Pětice jí řadí k závěrečným minutám, případně rovnou do předávku.

"Děvkám" zůstal vulgární slovník, přibýlo ale mnohem více melodiky a vtipu. Za sloganem "*Má jí jak spací pytel, padne mi jak ulítá*" ze skladby *My jsme zamilovaný stojí zvukař Tomáš Vráb*, se kterým **Kabát** album ve studiu Propast realizoval.

Z KOLA VEN

O tom, že si **Kabát** dláždí cestu vzhůru, nebyl ve třidevadesátém roce žádný pochyb. Kapela dobře věděla, že české rockové scéně chybí zdomácnělá tancovačka zbavená klíše a moraliť, která by mohla hovořit řečí mladého posluchače a přitom stát neohroženě před ním a dívat se mu autoritativně do očí. **Kabát** věděl, že rockový národ potřebuje rádně tvrdý humor a že se i po revoluci klepe na slova, která byla donekdávna zapovězena. Divák jich proto od něho dostal dostatek. Současně to ale znamenalo, že kapela měla mezi seriózními "mančafty" stále zavřené dveře. V televizních pořadech se prakticky neobjevovala a o jejím vztahu k alkoholu kolovaly varovné legendy. Během charitativního festivalu **Rock For Life** v červenci 1992 v Mostě seděla po celou dobu v hotelu Murom a konzumovala kapku po kapce. Málokdo ji zahlédl mimo zmíněný objekt. Připouštím, že si dodnes nejsme jist, zda si **Kabát** takto buďoval pověst, či zda opravdu alkoholu prostopášně holdoval. Ve výhledu ale bylo další znamenité album **Colorado**, na kterém kapela potvrdila, že jí cesta do povědomí národa nečiní nejméně potíže. V recenzi na **Colorado** jsem napsal, že se **Kabát** stal definitivně dospělou kapelou. Slizl jsem si za to zlobu nepřejících, nicméně s odstupem času je zřejmé, že se na té desce cosi začalo lámat. **Kabát** začal zostra, *Rohypnolem po tetě*, ovšem dospěl překvapivě do balady *Starý bar*, a že ještě baladu na deskách do té doby neměl, a countryové hříčky **Colorado**, která se začala hrát, věřte nebo ne, i na pražském Country radiu. Navíc se textař Špalek mnohem více soustředil na příběh a pointu a opustil lacíné spasmáčky. Málokdo to tehdy zaregistroval, ale **Kabát** na tom albu nepochybně

nabral čerstvý vítr do plachet a potvrdil sám sobě směr. Řečeno s aktuální deskou – krácel **Na sever**.

Jedinkrát pak klopýtá, sice na počínu **Země plná Trpaslíků**. Koukal se přitom kolem sebe. Album bylo o trpasličích, které prodejci nabízejí cizincům u silnic směřujícím ke hranicím s Německem. Novinář dostal k desce jako dárek hliněné hmičky ve tvaru trpaslíků, nicméně slabší dílo, kterému chyběly dosavadní zbraně **Kabátu**, nikdo nezakryl. Ze **Země plně Trpaslíků** vlastně zbyla jediná skladba, polobalada plná naděje *Tak teda pojď*. Pamatuji si, která byla inkriminovaná deska jako jediná z diskografie **Kabátu** v zásobníku alb komerčního radia Metuje v Náchodě. Hrát z ní bylo lze ale málo skladeb. Však jich také nejvíce upadlo z pamětní. Kdo si dnes vybaví *Jen jsem ztratil směr, Dávno už vim* či *Zasypat to vápnem*.

Oprava z největších měla ale přijít posléze. **Kabát** si dal pauzu dva roky (do té doby vydával alba s ročními odstupy) a připravil skvělé dílo **Čert na koze jel**. *Satan Klaus* to "odnesl" na úvod (mimo chodem, s výjimkou posledního alba startoval Tepličti vždy neskonale razantně) a šlo se přes neobyčejně vtipného *Wondera*, odvážně *Cejny* až po tradiční *Všechno bude jako dřív* (další úlet kapely ke country) a závěrečnou legráčku *Králici*, která se pohříchu objevila i na videoklipu a určitou dobu reprezentovala album, na kterém byly bez výjimky větší skvosty než právě *Králici*. V další baladě, *Balada o špinavejch fuseklich*, si k mikrofonu stoupl Milan Špalek, to když byl Josef Vojtek ve studiu vycerpán a bylo třeba skladbu nazpívat. Oblíbený song ale **Kabát** na následujícím turné nehrál, protože se do něho Špalkovi nechtělo. Přineslo jej až turné další, při kterém už bylo jasné, že si baskytarista sem tam nějakou skladbu na albu i v budoucnu vystříhne. Na **MegaHu** to udělal v akustické *Đábel a syn*, na novince v *Ohroženým druhu*.

KŘÍŽOVATKA

S **Čert na koze jel** začal **Kabát** respektovat i žurnalista, který hleděl na cestu sestavy dlouhou dobu s despektem. Zábavné televizní pořady se písněmi kvinteta s radostí plnily a bylo na kapela, zda udělala sem tam nějaký problémek (většinou spojený s konzumací alkoholu), či zda proběhlo vše zdárně, především k radosti vydavatelské společnosti, jež nejdříve průšvih snaživě žehlila. Osobně považují **Čert na koze jel** za dosavadní vrchol tvorby **Kabátu** a obávám se, že se přes něj bude těžko dostávat. Kdo ale ví? **MegaHu** přeče bylo také svižné a přineslo řadu zajímavých momentů a humorných Špalkových obrátů. Nejraději vzpomínám na *Prdel vody*. **Kabát** možná nechtěně reprezentuje český venkov, který chtěl nechtě vychází z tradiční tancovačky. Když se jí vetknou duch, filosofie, nadhled a vtip, může tu být pro všechny. Nejenom pro ty šťastné. **Kabát** je na to ale osamělý, byť měl spoustu následovníků. Nejúspěšnější z nich je zřejmě Harlej, ovšem ten paradoxně nepříslí na scénu pro to, aby **Kabát** stíhal. Pokud se nepletu, byl Rauerův a Šafránkův projekt jakýmsi ukázkou volného hru. Teprve divácký zájem ukázal, že by se mohl vedle teplického komplexu smělé postavit. Pamatujete? Když tyhle dvě party vyrazily na společné turné, bylo pořádně veselo. Kdo ale přijde dál?

Jaroslav Špulák

www.kabat-fans.cz

DISKOGRFIE:

- Má jí motorovou (1991)
- Živě! (1992)
- Děvky ty to znaj (1993)
- Colorado (1994)
- Země plná Trpaslíků (1995)
- Čert na koze jel (1997)
- MegaHu (1999)
- Go Satane Go (2000)

Josef Vojtek / Foto: Zdeněk Hejblůk